ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ
ਹਰ ਮਨੁਖ ਦਾ ਅਲਗ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸੁਖਮ (ਹਲਕੇ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਜੋ ਹੋਰ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ।

ਕਈ ਦੌਰੇ ਦੂਜੀਆਂ ਭਲੇਖਿਆਂ ਕਰਕੇ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਹਨ, ਜਿਵੇਂ:- ਸ਼ਰਾਬ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਪਦਾਰਧਾਂ ਦੀ
ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ।

ਕਈ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਇਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ
ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਚੇਤਾਵਣੀਆਂ ਜਾਂ ਕੰਬਣੀ ਸਿਮਪੱਲ
ਪਾਰਸ਼ੀਯਲ ਦੌਰੇ ਹਨ।

ਏਪੀਲੈਪਸੀ(ਮਿਰਗੀ) ਦੇ ਦੌਰੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ
ਹੋ ਸੱਦੇ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਅਨੀਂਦਰਾ ਹੋਣਾ, ਬੇ ਨਿਯਮ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ,
ਪਰੇਸ਼ਾਨ(ਤਣਾਊ) ਜਾਂ ਚਿਤਾਂ ਹੋਣੀ , ਬੁਖਾਰ,ਬਤੀਆਂ ਦਾ
ਚਮਕਣਾ।

ਕਈ ਦੌਰੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਜਾ ਉਸਨਾਲੋ ਵੀ ਘਟ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,
ਤੇ ਮਨੁਖ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ
ਨਹੀ ਕਿ ਮਨੁਖ ਅਨੀਂਦਰਾ ਜਾਂ ਸਿਰ ਦਰਦ ਮੈਸੂਸ ਕਰੇ,
ਓਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵੀ ਲਗ ਸਕਦੇ ਨੇ।

ਕਈ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੌਰੇ ਸ੍ਰਿਫ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ ਕਿ ਦੌਰੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵੀ ਹੋ
ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਕੋ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੱ, ਕਿਸੀ ਭੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚੋ ਕਿਸੀ ਨੂੰ
ਵੀ ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਹੋ ਸਕੱਦੀ ਹੈ।

Supporting people with epilepsy

ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਕਨੈਕਸ਼ੰਜ਼
Epilepsy Connections
100 Wellington Street
Glasgow
G2 6DH

Phone: 0141 248 4125
Fax: 0141 248 5887
Email: info@epilepsyconnections.org.uk
Website: www.epilepsyconnections.org.uk

Epilepsy Connection is a company limited by guarantee.
Registered No: 212813. Registered as a Scottish Charity.
No: SC030677

Punjabi April 2004

To Print 0141 423 9802

1

ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਸਗੀ) ਕੀ ਹੈ ?
ਇੱਕ ਪਰੀਚੇਯ

- ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਇੱਕ ਆਮ ਤੰਤਰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਦੇ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮਨੁਖ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਦੇ ਦੌਰੇ ਇੱਕ ਏਸੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਅਰੰਮਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਦਿਮਾਗ਼ ਕਈ ਕਰੋੜਆਂ ਕੋਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ, ਵਿਚਾਰ ਭਾਵਾਂ, ਯਾਦਾਂ ਤੇ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਦੇ ਦੌਰੇ, ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਸਹੀ ਚਲਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਗੜਬੜੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।
- ਏਹ ਦੌਰੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਕਾਰਣ ਨਾਲ ਹੋ ਸੱਕਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਨੰਾਹ ਦਾ ਪੱਤਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਹੀ ਲਗਦਾ।
- ਉਨੰਾਹਾ ਵਜਹ ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਸਟ ਜਾ ਜ਼ਖਮ, ਰਸਾਇਣਕ ਜਾ ਹਾਰਮੋਨ ਦੇ ਅਸੰਤੂਲਨ ਤੇ ਰਸੋਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਇੱਕ ਪਰੀਚੇਯ(ਚਾਲੂ)

- ਸਚੇਤ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਮਾਗ਼ (ਘਟ ਦੌਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ) ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਹੈ।

- ਅੰਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੌਰੇ ਹਨ -ਦੌਰੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਰਮਿਯਾਨ ਵਿੱਚ, ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਕੇੜੇ ਹਿਸੇ ਤੇ ਅਸਰ ਹੋਯਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੜਬੜੀ ਕਿਥੇ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੈ।

- ਜ਼ਿਯਾਦਾ ਤਰ ਦੌਰੇ ਕੁਝ ਮਿਨਟਾਂ ਜਾਂ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਬਟ ਸਮਯ ਵਿਚ ਖਤੱਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਮਨੁਖ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਕਿਸੀ ਵੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਨਸਲ, ਕਿਸੀ ਵੀ ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਮਨੁਖ ਦਾ ਸੰਮਬੰਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਹਿਸੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ,ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਜਿਨੰਾ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਦੌਰੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਨਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

- ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਏਪੀਲੈਪਸੀ (ਮਿਰਗੀ) ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਇਸਦੇ ਇਲਾਜਨਾਲ ਬੜੀ ਜਲੱਦੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਹ ਲੋਗ ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਹੀ ਵਤੀਤ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਦੌਰੇ ਦੇ ਕਿਸਮ (ਪ੍ਰਕਾਰ)

ਇਸਦੇ 3 ਮੁਖ ਕਿਸਮ ਹਨ

ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਜੰਨਰਾਲਾਈਜ਼ਡ ਸੀਜ਼ਰ (ਪ੍ਰਥਮ ਵਿਆਪਕ ਦੌਰੇ) ਸਾਰਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਗੜਬੜੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੇਤਨਾ ਖੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੌਰੇਯਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ :-

- ਬੇਖ਼ਿਆਲੀ-ਥੋੜੇ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਨੁਖ (ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ) ਖਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਆਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਸੱਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਉਨਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛਿਯਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਨਹੀਂ ਦਸ ਨਹੀਂ ਸੱਕਦੇ ਕਿ ਉਨਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਮੈਹਸੂਸ ਕਿਤਾ ਯਾਂ ਉਨਹਾਂ ਨੂੰ ਦੌਰਾ ਪਿਯਾ। ਏਂਜਦਾ ਦੌਰਾ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁਖ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਪਨੇ ਦੇਖਣੇ ਦਾ ਭਰਮ ਕਰ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।
- ਟੌਨਿਕ-ਕਲੋਨਿਕ-ਮਨੁਖ ਅਕੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਪਣੀ ਚੇਤਨਾ ਖੋ ਬੈਠ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਡਿਗ ਪਹਿੰਦਾਂ ਹੈ।
- ਟੌਨਿਕ ਅੰਡ ਏਟੋਨਿਕ ਸੀਜ਼ਰ, ਯਾਂ ਗਿਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦੌਰੇ - ਮਨੁਖ ਅਕੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧੜਮ ਨਾਲ ਗਿਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੱਠੇਯਾਂ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਬਿਗੜ ਜਾਨਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
- ਮਾਯੋਕਲੋਨਿਕ-ਪਰਵਾਹ, ਤੇ ਝਟਕੇਨਾਲ ਪੱਠਾ ਦਾ ਹਿਲਨਾ -ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਨਾ ਤਕਤਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁਖ ਥਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਗਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਰਸ਼ਲ ਸੀਜ਼ਰਸ(ਅਧੂਰੇ ਦੌਰੇ)

ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਹਿਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਗੁਮੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਵਿੱਚ:-

- ਸਾਦਾ ਅਧੂਰੇ(Simple partial) -ਮਨੁਖ ਕੁਝ ਅਨੋਖੇ ਚੇਤਨਤਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿਸੇ ਵਿੱਚ ਹਲਚਲ ਮਹਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰਹਾਂ :-ਝਣ-ਝਣੀ ਯਾਂ ਝਟਕਾ।
- ਕਠਿਨ ਅਧੂਰੇ(Complex partial) -ਸਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪੇਹਨਦਾ ਹੈ ਯਾਂ ਖੋ ਜਾਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁਖ ਅਨੋਖੇ ਇਹਸਾਸ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂ ਅਪਣੇ ਇਰਦ- ਗਿਰਦ ਦਾ ਏਹਸਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਨਦਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਤਾਵ ਅਜੀਬ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਸੈਕਿੰਡਰੀ ਜੰਨਰਲਾਈਜ਼ਡ ਸੀਜ਼ਰਸ

ਗੜਬੜੀ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਈ ਦੌਰੇ ਇਨ ਸੈਨਿਯਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਉਨਹਾਂਨੂ ਨਾ ਗਿਨਨ ਜਾਨ ਵਾਲੇ ਦੌਰੇ ਕੈਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕਈ ਦੌਰੇ ਸਨੜ੍ਰੋਮ ਦੇ ਹਿਸੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਨੇ - ਕਈ ਇੱਕ ਸਮੇ ਵਿੱਚ ਲਝਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਸੱਟੇਸ ਏਪੀਲੈਪਟੀਕਸ (**Status epilepticus**) ਇੱਕ ਏਸੀ ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਵਿੱਚ ਦੌਰੇ 30 ਮਿੰਟ ਯਾਂ ਜ਼ਾਦਾਂ ਦੇਰ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਏ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾਂ ਹੈ ਪਰ ਟੌਨਿਕ ਕਲੋਨਿਕ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ ਚਿਕਿਸਤਸਕੀ ਅਪਾਤਕਾਲ ਹੈ ਤੇ ਓਸੀ ਵਕਤ ਚਿਕਿਸਤਸਕੀ ਇਲਾਜਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਨੋਟ:-ਅਗਰ ਟੌਨਿਕ ਕਲੋਨਿਕ ਦੌਰੇ 5 ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਾਦਾ ਦੇਰ ਤਕ ਹੋਵੇ ਯਾਂ ਫਿਰ ਦੂਸਰਾ ,ਪਹਲਾ ਦੌਰਾ ਠੀਕ ਹੋਨ ਤੋਂ ਪਹਲੇ ਆ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਚਿਕਿਸਤਸਕੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਬੁਲਾਓ।